

IZLOŽBA O RUDOLFU STROHALU U KARLOVCU

U izložbenom prostoru karlovačke Gradske biblioteke »Ivan Goran Kovačić« od 23. ožujka do 15. travnja 1982. bila je postavljena izložba o životu i radu Rudolfa Strohalu, poznatog istraživača hrvatske glagoljske knjige. Među zaslužnim znanstvenicima koji su živjeli i djelovali u Karlovcu (npr. Adam Patačić, Josip Šipuš, Imbro Tkalac, Radoslav Lopašić, Vladimir Mažuranić, Nikola Tesla, Milivoj Šrepel, braća Seljan), ime Rudolfa Strohalu također ima istaknuto mjesto, njegovo je djelo nezaobilazno pogotovo kada je riječ o glagoljstvu.

Strohal je rođen u Lokvama 1856. Diplomiravši na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, službovao je u Osijeku, Rijeci, Bjelovaru, ali je najznačajnije razdoblje svog radnog vijeka proveo u Karlovcu, kao profesor i ravnatelj karlovačke gimnazije. Za dopisnog člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti izabran je 1901. a kao istaknutog javnog djelatnika Karlovčani ga 1908. godine biraju za zastupnika u Saboru. Za vrijeme I. svjetskog rata radio je kao knjižničar u zagrebačkoj Gradskoj knjižnici, u Zagrebu je proveo i posljednje godine života, umro je 1936. kao umirovljeni gimnazijski ravnatelj.

Na legendi s izložbe čitamo: »Mnogo je započeo i mnogo toga završio. Bilo je područja njegova rada na kojima su želje bile veće od mogućnosti. Međutim i njegova briga za svakodnevno mnogo toga nije mu dopuštala. Ipak, u mnogočemu bio je među prvima i njegov doprinos znanosti o jeziku, o dijalektima, o glagoljskim rukopisima, o istraživanjima prošlosti naših ljudi i kra-

jeva ostaje trajna vrijednost.« Strohal je bio svjestan pionirskog položaja u mnogim znanstvenim pothvatima koje je poduzimao pa će zapisati: »Nema naroda na svijetu, koji se ne bi ponosio sa svojim starinama i koji ne bi nalazio u svojim starinama poticaja za današnji svoj rad, samo mi Hrvati odnemarili smo našu staru hrvatsku glagoljsku knjigu. Ona je bila sve do danas nekako kisela jabuka, u koju nijesu nikako htjeli naši naučenjaci zagristi, i kada su zagrizli, zagrizli su sa slabim ili nikakvim uspjehom... Baš to me je potaklo, da sam i na ovom mjestu pokušao šire općinstvo upoznati u kratko sa starom hrvatskom glagoljskom knjigom, u koliko sam je dosada iz samih rukopisa proučio.« Međutim, Strohalov rad neće ostati samo na popularizatorskoj razini, pružanju prvih informacija o predmetu, već će zadovoljavati i kriterije znanstvenog metoda, o čemu, na primjer, najrječitije govori to što glagolizam nije promatrao kao izoliranu pojavu već u odnosu s drugim književnim tvorinama pa će tako kategorički ustvrditi »da onaj, koji ne poznaje hrvatske glagoljske knjige, ne može nikako razumjeti starije hrvatske literature, osobito dubrovačko-dalmatinske ni bosanske; jer su se ta dva ogranka hrvatske knjige upravo razvila iz stare hrvatske glagoljske knjige.«

Čini se, međutim, da činimo izvjesnu nepravdu prema Strohalu kada ne ističemo znanstvene rezultate već uglavnom izuzetnu marljivost, zauzetost javnog djelatnika, njegov entuzijazam i ljubav prema građi, njegovo požrtvovno objavljivanje u vlastitoj nakladi; kada ne ističemo Strohalu kao znanstve-

nika već kao praktičara i popularizatora.

Izložbena građa raspoređena je u nekoliko tematskih cjelina. Najprije je predstavljen Strohal jezikoslovac, pisac *Gramatike današnjega hrvatskoga književnoga jezika* i brojnih dijalektoloških studija. Pisao je o riječkom, lokvanjskom i ravnogorskom narječju, o jezičnim osobinama u karlovačkom kotaru a od sintetskih radova s tog područja spomenut ćemo *Hrvatske dijalekte* i *Nešto o historiji hrvatskog jezika i njegovih narječja*.

Druga se tematska cjelina odnosi na Strohalu, istaknutog istraživača glagoljice i glagoljskih rukopisa. Na tom je području dao nekoliko značajnih studija: *Hrvatska glagolska knjiga*, *Mirakuli ili čudesa* i *Poučni članci iz staro-hrvatske glagolske knjige*. Već je sam naslov dovoljno indikativan, on govori o jedinstvenoj simbiozi znanstvenog i popularizatorskog, koja je, čini se, i posve prirodna kad se radi o pionirskom zahvatu u građu koju istovremeno treba istražiti i popularizirati, budući da se radi o materijalu neobično važnom za nacionalnu kulturnu povijest. Tako će Strohal pisati o počecima hrvatske »umjetne« knjige, o glagoljašu književniku fra Petru Milutiniću, o M. Divkoviću u glagoljskoj knjizi. Za svoj rad na području glagolizma Strohal je primio mnoga priznanja uglednih znanstvenika.

Kao dijalektolog i istraživač glagoljskih rukopisa Strohal je sigurno mnogo vremena proveo na terenu pa se tako u njegovo djelo prirodno uklapa i treće polje znanstvenog interesa iako na prvi pogled nema nikakve srodnosti s jezikoslovljem i glagolizmom. Na legendi s izložbe čitamo: »Skoro da i nema mjestu u Gorskom Kotaru, Hrvatskom primorju, a posebno u bližoj i daljoj okolici Karlovca o kojem nije pisao s poznavanjem«. Tako su nastala njegova djela *Grad Karlovac opisan i orisan*, *Uz Lujzinsku cestu*, *Grad i selo Severin u Gorskom Kotaru na Kupi*.

Sliku o Strohalu upotpunjuje četvrta tematska cjelina koja ga prikazuje kao književnika, pisca nekoliko poučnih pripovjedaka kao i skupljača narodnog blaga. To područje njegova rada danas nema ni približno onu važnost kao prva tri, ali je, posve razumljivo, bilo nezaobilazno pri koncipiranju izložbe koja prikazuje život i rad. Tako je izložbena građa, većinom knjige, obuhvatila cjelokupnu djelatnost Rudolfa Strohala, a pojedini dokumenti ilustriraju najvažnije trenutke njegove biografije. Zbog temeljitog pristupa Rudolfu Strohalu posebno priznanje zaslužuje priređivač izložbe prof. Ivan Jurković.

Ivan Bakmaz